

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 2, 9,
34, 43, 44, 45, 46, 46¹, 47, 49, 51, 52 IR 60 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 46² IR 52¹ STRAIPSNIAIS PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 9, 34, 43, 44, 45, 46, 46¹, 47, 49, 51, 52 ir 60 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 46² ir 52¹ straipsniais pakeitimo įstatymo projekto (toliau – EEĮ projektas) parengimą paskatino sklandesnio elektros rinkos liberalizavimo proceso poreikis ir pareiga į nacionalinę teisę perkelti reikiamas su tuo susijusias 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva [2012/27/ES](#) (toliau – Direktyva), nuostatas.

Perkeliant Direktyvos nuostatas siekiama:

- įtvirtinti nuostatas dėl teisės sudaryti kintamosios elektros energijos kainos sutartį;
- sudaryti teisinės prielaidas ir sąlygas buitiniams vartotojams ir mažoms įmonėms be papildomo mokėjimo naudotis nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemone.

Taip pat EEĮ projektu siūlomi pakeitimai, kuriais siekiama užtikrinti tolimesnę šiuo metu jau vykstančio mažmeninės elektros energijos tiekimo namų ūkiams rinkos liberalizavimo proceso, kuriam prielaidos atsirado 2020 m. gegužės 7 d., kai Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 7, 9, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 59, 60, 61, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2900, skleidą. Atsižvelgiant į reformos mastą ir visuotinumą, šiuo metu numatyta, kad liberalizavimas vyks palaipsniui – trimis etapais, sutampančiais su kalendoriniais metais, tai yra nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2023 m. sausio 1 d.¹

2021 m. sausio 1 d. įvyko I liberalizavimo etapas, kurio metu 86,9 proc.² visų šio etapo vartotojų pasirinko nepriklausomą tiekėją, o likusiai daliai užtikrinamas garantinis elektros energijos tiekimas. Šio proceso stebėseną rodo, kad aktyviausias nepriklausomų tiekėjų pasirinkimas vyko paskutiniais aptariamo etapo mėnesiais (lapkričio pabaigoje ir gruodį), nors galimybę pasirinkti nepriklausomą tiekėją vartotojai turėjo nuo rugsėjo mėnesio, kai nepriklausomiems tiekėjams buvo suteikta prieiga prie vartotojų asmens duomenų. Toks koncentruotas vartotojų aktyvumas kėlė iššūkius tiek nepriklausomų tiekėjų, tiek skirstomųjų tinklų operatoriaus, atsakingo už tiekėjo keitimo proceso valdymą, veiklai:

- vidutinis per dieną administruojamų nepriklausomo tiekėjo pateiktų pranešimų apie sudarytas sutartis kiekis sparčiausiai didėjo artėjant tiekėjo pasirinkimo terminui: 2020 m. spalio mėn. vidutinis pranešimų kiekis – 1 484, 2020 m. lapkričio mėn. – 2 983, 2020 m. gruodžio mėn. – 4 518;
- tokia pranešimų administravimo apimtis turėjo tiesioginę įtaką skirstomųjų tinklų operatoriaus valdomų informacinių sistemų sklandžiam darbui (pranešimų tikslinimas, klaidų identifikavimas ir šalinimas ilgino proceso trukmę), žmogiškųjų išteklių staigiam, tačiau trumpalaikiam didinimui bei vartotojų aptarnavimo kokybei (vartotojams nepavykdavo

¹ Liberalizavimo etapai pasirinkti pagal visuomeninio tiekimo vartotojų grupes priklausomai nuo faktinio elektros energijos metinio suvartojimo vartotojo objekte. Į I ir II etapų liberalizavimą įtraukti tik tie elektros energijos vartotojai, kurių metinis elektros energijos suvartojimas yra didžiausias, – vartotojai, kurie dėl didelio metinio elektros energijos suvartojimo turėtų būti suinteresuoti ieškoti alternatyvaus elektros energijos tiekėjo, galinčio pasiūlyti tokiame vartotojui konkurencingiausią elektros energijos kainą. Atitinkamai I etapas – apie 98 tūkst. vartotojų objektų, II etapas – 747 tūkst. vartotojų objektų, III etapas – 792 tūkst. vartotojų objektų.

² Vartotojai, kurių su nepriklausomais tiekėjais sudarytos sutartys įsigaliojo 2021 m. sausio 1 d.

prisiskambinti ir pan.);

- dėl kreipimųsi, susijusių su liberalizavimo procesu, gausos buvo sudėtinga užtikrinti aptarnavimo kokybę ne tik skirstomųjų tinklų operatoriaus ir nepriklausomų tiekėjų klientų aptarnavimo padaliniuose, bet ir valstybės institucijose (Energetikos ministerija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba)).

Atsižvelgiant į tai, kad II ir III liberalizavimo etapų vartotojų yra žymiai daugiau (I etapo vartotojai sudaro tik 6 proc. visų visuomeninio tiekėjo aptarnaujamų buitinių vartotojų), o nepriklausomą tiekėją renkasi ne vien tik liberalizuojamo etapo vartotojai, tikėtina, kad nepriklausomų tiekėjų ir skirstomųjų tinklų operatoriaus turimi ištekliai, priemonės ir procesai nesugebės užtikrinti, kad vartotojai sklandžiai ir laiku pereitų pas nepriklausomus tiekėjus. Todėl EEĮ projektu siūloma pakeisti šiuo metu Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme (toliau – EEĮ) nustatytą reguliavimą, koreguojant jame nustatytus procedūrinius terminus, užtikrinančius II ir III liberalizavimo etapų vartotojų duomenų atvėrimą vienu metu, o ne atskirais liberalizavimo etapais, taip pat ankstesnį III liberalizavimo etapo vartotojų duomenų atvėrimą nepriklausomiems tiekėjams (palyginti su dabar galiojančiomis nuostatomis), sklandų sutarčių administravimą ir vartotojų pasiekiamumą. Ankstesnis II ir III liberalizavimo etapų vartotojų duomenų atvėrimas vienu metu taip pat suteiks vartotojams daugiau laiko įvertinti pokyčio turinį (pvz., įsitikinti, ar vartotojo objektas patenka į konkretų liberalizavimo etapą, suprasti, kokius veiksmus jis privalo atlikti ir t. t.), taip pat įvertinti skirtingų nepriklausomų tiekėjų siūlomas paslaugas (palyginti kainas, pasiūlymų sąlygas) ir priimti pamatuotą sprendimą.

Nepaisant pasiūlymo suteikti kuo ankstesnę ir platesnę prieigą prie vartotojų duomenų, tikėtina, kad, atsižvelgiant į II ir III liberalizavimo etapų vartotojų skaičių, nemažai daliai vartotojų po atitinkamo etapo pabaigos bus užtikrinamas garantinis tiekimas. Šiuo aspektu siekiant iš tiesų veiksmingo liberalizavimo, kurio tikslas – užtikrinti, kad kuo daugiau vartotojų pasirinktų nepriklausomą tiekėją, projektu siūloma pratęsti vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis tiekimas, duomenų prieinamumą nepriklausomiems tiekėjams. Šiuo metu įstatyme numatyta, kad vartotojo duomenys gali būti tvarkomi ne ilgiau nei 6 mėnesius, einančius po visuomeninio tiekimo nutraukimo buitiniams vartotojams dienos, termino pasibaigimo (pavyzdžiui, I etapo vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis tiekimas, duomenys tiekėjams prieinami iki 2021 m. birželio 30 d.). I etapo vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis tiekimas, statistika rodo, kad būtent prieiga prie vartotojų duomenų leido užtikrinti nuoseklų garantinio tiekimo klientų skaičiaus mažėjimą: nuo 13 502 vartotojų 2021 m. sausio 1 d. iki 2 270 vartotojų 2021 m. gegužės 5 d. Todėl, atsižvelgiant į II ir III etapų vartotojų skaičių, EEĮ projektu siūloma užtikrinti, kad minėta prieiga suteikiama ne 6 mėnesiams po atitinkamo etapo pabaigos, o iki liberalizavimo proceso pabaigos suteikus papildomą laikotarpį sklandžiam vartotojų perėjimui pas nepriklausomus tiekėjus – 2023 m. gruodžio 31 d.

Kitas praktinis aspektas yra susijęs su komunikacija apie liberalizavimo procesą. AB „Energijos skirstymo operatorius“, kuriai įstatymu pavesta ši informavimo pareiga, 2020 m. gegužės viduryje parengė ir, suderinusi su Lietuvos Respublikos energetikos ministerija ir Taryba, pradėjo centralizuotą vartotojų informavimo apie elektros energijos rinkos liberalizavimą ir liberalizavimo procesą kampaniją (pranešimai, straipsniai ir vaizdo reportažai televizijoje, spaudoje, radijuje, socialiniuose tinkluose), kurios tikslas edukuoti ir paskatinti vartotojus aktyviai rinktis nepriklausomą tiekėją. I etapo eigoje paaikškėjo, kad efektyvus vartotojų skatinimas nėra įmanomas be tiesioginio ir individualaus vartotojų informavimo, tai yra konkrečiam vartotojui adresuoto priminimo apie prievolę pasirinkti nepriklausomą tiekėją. Atsižvelgiant į tai, kad EEĮ neapibrėžia, kokias konkrečias vartotojų komunikavimo priemones operatoriaus turi teisę naudoti, kyla pagrįstų abejonių dėl teisinio pagrindo naudoti vartotojo, turinčio pareigą rinktis nepriklausomą tiekėją, kontaktinę informaciją (elektroninio pašto adresą ir (ar) telefono numerį). Siekiant pašalinti šias abejones, siekiama aiškiai nustatyti, kad centralizuotas vartotojų informavimas vykdomas tiek visuomenės, tiek ir individualiomis informavimo priemonėmis, naudojant vartotojų kontaktinius duomenis.

Taip pat siūloma nepriklausomiems tiekėjams perduoti ir nebutinių vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis elektros energijos tiekimas, duomenis. Manytina, kad platesnė prieiga prie

vartotojų duomenų sukurtų paskatas didinti konkurencingumą elektros energijos tiekimo rinkoje ir tokiu būdu sumažintų vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis elektros energijos tiekimas, skaičių. Šį poreikį skatina ir ydingas požiūris į garantinio tiekimo paslaugą, kurią šiuo metu teikia skirstomųjų tinklų operatorius. Nors EEĮ 44 straipsnyje numatyta, kad garantinio tiekimo paslauga yra laikina ir skirta tik elektros energijos persiuntimo nepertraukiamumui užtikrinti, kol vartotojas pasirinks nepriklausomą tiekėją, dauguma šiuo metu veikiančių nebutinių vartotojų naudojami šia paslauga nuolat ir nepriklausomo tiekėjo nesirenka.

Įvertinus pirmiau aptartas aplinkybes, siekiant užtikrinti svarbų visuomenės ir valstybės interesą – sklandesnį mažmeninės elektros energijos tiekimo namų ūkiams rinkos liberalizavimo procesą, būtina ne vėliau kaip iki 2021 m. rugsėjo 1 d. būtina užtikrinti, kad ne vėliau kaip iki 2021 m. rugsėjo 1 d. nepriklausomiems tiekėjams būtų perduoti buitinių vartotojų duomenys.

Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Projekto iniciatorius ir rengėjas yra Seimo narys Dainius Kreivys.

2. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Nei EEĮ, nei kituose teisės aktuose dalies siūlomo teisinio reglamentavimo, kuriuo perkeliama Direktyvos nuostatos, šiuo metu nėra. Taigi ES dokumentų nuostatų perkėlimas papildo esamą teisinį reguliavimą iš esmės naujomis nuostatomis.

Nuostatos dėl mažmeninės elektros energijos tiekimo namų ūkiams rinkos liberalizavimo proceso

Šiuo metu EEĮ 43 straipsnis numato, kad visuomeniniai tiekėjai privalės nutraukti elektros energijos tiekimą šiems vartotojams toliau nurodytais terminais (paskutiniame etape privalės baigti savo visuomeninio tiekimo funkcijos vykdymą):

1) 2021 m. sausio 1 d. – visiems buitiniams vartotojams, kurių faktinis elektros energijos suvartojimas objekte laikotarpiu nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. gegužės 31 d. yra ne mažesnis kaip 5 000 kWh, taip pat buitiniams vartotojams, kurių objektai prijungti prie vidutinės įtampos elektros tinklų, išskyrus vartotojus, nurodytus šio įstatymo 69 straipsnio 14 ir 15 dalyse, ir pažeidžiamus vartotojus, kurie laikotarpiu nuo 2019 m. birželio 1 d. iki 2020 m. gruodžio 31 d. bent kartą buvo įgiję pažeidžiamo vartotojo statusą;

2) 2022 m. sausio 1 d. – visiems buitiniams vartotojams, kurių faktinis elektros energijos suvartojimas objekte laikotarpiu nuo 2020 m. birželio 1 d. iki 2021 m. gegužės 31 d. yra ne mažesnis kaip 1 000 kWh, išskyrus vartotojus, nurodytus šio įstatymo 69 straipsnio 14 ir 15 dalyse, ir pažeidžiamus vartotojus, kurie laikotarpiu nuo 2020 m. birželio 1 d. iki 2021 m. gruodžio 31 d. bent kartą buvo įgiję pažeidžiamo vartotojo statusą;

3) 2023 m. sausio 1 d. – visiems likusiems vartotojams, kuriems elektros energija tiekama visuomenine elektros energijos kaina, įskaitant vartotojus, nurodytus šio įstatymo 69 straipsnio 14 ir 15 dalyse, ir pažeidžiamus vartotojus.

EEĮ 43 straipsnio 1 dalis numato, kad vartotojų informavimo pareigą atlieka visuomeninis tiekėjas, kuris ne vėliau kaip likus 5 kalendoriniams mėnesiams iki kiekvieno liberalizavimo etapo termino privalo į tokį etapą patekusius vartotojus informuoti:

- apie visuomeninio tiekimo nutraukimą bei sąlygas ir pasekmes, nepasirinkus nepriklausomo tiekėjo (garantinį tiekimą);
- apie tai, kad skirstomųjų tinklų operatorius perduos vartotojo asmens duomenis nepriklausomiems tiekėjams, nebent vartotojas nesutiks dėl jo asmens duomenų perdavimo;
- apie tai, kad vartotojui nesutikus su duomenų perdavimu, pasibaigus atitinkamam liberalizavimo etapui, vartotojui bus užtikrinamas garantinis tiekimas.

EEĮ 43 straipsnio 3 dalyje numatyta skirstomųjų tinklų operatoriaus pareiga suteikti prieigą prie į liberalizavimo etapą patekusių vartotojų duomenų (objekto numerio, objekto adreso, skirstomųjų tinklų operatoriaus valdomo objekto vartotojo kontaktinio telefono ryšio numerio ir elektroninio pašto adreso, jeigu toks žinomas, per kalendorinį mėnesį vartotojo objekte elektros energijos suvartojimo per 12 kalendorinių mėnesių laikotarpį, trunkantį nuo atitinkamų metų birželio 1 d. iki gegužės 31 d., duomenų) visiems duomenų paprašiusiems nepriklausomiems tiekėjams, kurie turi Tarybos išduotą nepriklausomo elektros energijos tiekimo leidimą.

Skirstomųjų tinklų operatorius turi atsisakyti teikti duomenis nepriklausomam tiekėjui, jeigu buitinis vartotojas nesutinka su tokių duomenų perdavimu, apie tokį savo nesutikimą tvarkyti duomenis informuodamas skirstomųjų tinklų operatorių ne vėliau kaip likus 4 mėnesiams iki elektros energijos tiekimo visuomenine elektros energijos kaina nutraukimo jam dienos. Buitinis vartotojas nesutikimą tvarkyti jo asmens duomenis pateikia nepriklausomam tiekėjui, kai duomenys pastarajam jau perduoti.

EEĮ 45 straipsnio 2 dalyje, 46 straipsnio 3 ir 4 dalyse, 46¹ straipsnio 3 dalyje, 47 straipsnio 3 dalyje, 49 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatytas ne ilgesnis kaip 3 savaitių terminas yra reikalingas tiekėjui pakeisti ir kitiems su tuo susijusiems procesams atlikti (terminas, per kurį nepriklausomas tiekėjas turi informuoti tinklų operatorių apie sutarties sudarymą arba nutraukimą, terminas, per kurį vartotojas turi įspėti visuomeninį tiekėją apie sutarties nutraukimą ir pan.).

EEĮ 60 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad vartotojų perėjimas nuo reguliuojamo elektros energijos tiekimo prie sutartiniais santykiais su nepriklausomais tiekėjais pagrįsto aprūpinimo elektros energija įgyvendinamas šio įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka ir sąlygomis. Už centralizuotą vartotojų informavimą visuomenės ir kitomis informavimo priemonėmis apie elektros energijos rinkos liberalizavimą ir jo procesą yra atsakingas skirstomųjų tinklų operatorius, aptarnaujantis daugiau kaip 100 000 vartotojų.

3. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Integruojant į nacionalinę teisę naujas teisinio reguliavimo sritis (kintamosios elektros energijos kainos sutartis, kainų palyginimo priemonė vartotojams) ir tikslinant esamas nuostatas:

1. Kintamosios elektros energijos kainos sutartis

Perkeliant Direktyvos 2 straipsnio 15 punkto ir 11 straipsnio nuostatas, siekiant vartotojams sudaryti galimybę rinktis kintamosios elektros energijos kainos sutartį, t. y. elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartį, kurios kainodara atitinka kainos kitimą elektros energijos rinkoje, EEĮ projektu siūloma papildyti EEĮ 2 straipsnį kintamosios elektros energijos sutarties sąvoka, kuri atitinka Direktyvos 2 straipsnio 15 punkte įtvirtintą dinamiškos elektros energijos kainos sutarties sąvoką. EEĮ projekto 9 straipsnyje išdėstyta EEĮ 46² straipsnyje nustatoma, kad nepriklausomi tiekėjai gali sudaryti kintamosios elektros energijos kainos sutartis su vartotojais, kurių objektuose yra įrengti išmanieji apskaitos prietaisai, o nepriklausomi tiekėjai, turintys daugiau kaip 200 000 vartotojų, esant vartotojo, kurio objekte yra įrengtas išmanusis apskaitos prietaisas, prašymui privalo sudaryti kintamosios elektros energijos kainos sutartį. Tokiu atveju nepriklausomas tiekėjas ne vėliau kaip per 10 dienų nuo vartotojo prašymo pateikimo dienos privalo parengti ir pateikti kintamosios kainos sutarties projektą. Toks 10 dienų terminas nustatomas analogiškai, kaip jau yra nustatyta galiojančio EEĮ 46 straipsnio 1 dalyje, reglamentuojančioje nepriklausomo elektros energijos tiekimo sutarčių sudarymą. Atkreiptinas dėmesys, kad sutarties sudarymui reikalinga abiejų šalių valia, todėl EEĮ projekte nustatyti sutarties sudarymo pareigą ir terminą tik nepriklausomam tiekėjui nebūtų proporcinga, teisinga ir tikslu. Nepriklausomi tiekėjai pagal siūlomą reguliavimą privalės informuoti vartotojus apie tokių sutarčių teikiamas galimybes ir veiksnius, kurie turi įtakos kintamosios kainos sandarai ir kainos kitimui, su jomis susijusias išlaidas ir jų keliamą riziką. Sudarant kintamosios elektros energijos kainos sutartį taip pat bus taikomos EEĮ 46 straipsnio nuostatos, reglamentuojančios nepriklausomo elektros energijos tiekimo tvarką, ir EEĮ 51 straipsnio nuostatos, be kita ko, reglamentuojančios vartotojų teises ir numatančios, kokios sąlygos turi būti įtvirtintos kintamosios elektros energijos kainos sutartyse. Pastebėtina, kad, nors Direktyvoje nėra numatytos išimties, EEĮ projekte nėra siūloma nustatyti tokį patį reguliavimą ir visuomeniniam tiekėjui, kadangi EEĮ 43 straipsnio 1 dalies 3 punkte yra aiškiai numatyta visuomeninio tiekėjo veiklos pabaiga – 2023 m. sausio 1 d. Kintamosios kainos sutarties reglamentavimo taikymas visuomeniniam tiekėjui pareikalautų papildomų visuomeninio tiekėjo investicijų, kurių išlaidos didintų visuomeninio tiekimo paslaugų kainą, kurią turėtų mokėti, atsižvelgdama į įstatymo nuostatas, nedidelė (vis mažėjanti) dalis vartotojų, įskaitant ir pažeidžiamus vartotojus.

Be to, perkelti Direktyvos nuostatas, siūloma įtvirtinti Tarybai pareigą vykdyti kintamosios kainos sutarčių pagrindinių pokyčių, įskaitant pasiūlymus rinkoje, poveikį vartotojų sąskaitoms, kainų svyravimo lygio stebėseną ir teikti viešai informaciją apie tokios stebėsenos rezultatus.

2. *Nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemonės*

Perkeliant Direktyvos 14 straipsnio nuostatas, EEĮ projektu siūloma papildyti EEĮ 52¹ straipsniu ir jame nustatyti, kad Taryba sudarys galimybę buitiniams vartotojams, labai mažoms įmonėms ir mažoms įmonėms, kurių kalendorinių metų vidutinis elektros energijos suvartojimas mažesnis kaip 100 000 kWh, naudotis nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemone.

Kaip ir numato Direktyva, patikimumo ženklą turėsiančias palyginimo priemones savo lėšomis galės kurti privatus asmenys. Tokiais atvejais tokie asmenys savanoriškai (Direktyvos 14 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad bet kurios rinkos dalyvių pasiūlymų palyginimo priemonės atžvilgiu galima prašyti suteikti patikimumo ženklą, <...> savanorišku ir nediskriminaciniu pagrindu) galės prašyti Tarybos išduoti privačių asmenų valdomai palyginimo priemonei patikimumo ženklą, kuris reikš didesnę palyginimo priemonės patikimumą vartotojams. Patikimumo ženklo suteikimas nėra laikomas licencijavimu pagal Licencijavimo pagrindų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir Licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ – palyginimo priemonę valdantis asmuo galės pradėti vykdyti savo palyginimo priemonės ūkinę veiklą ir neturėdamas patikimumo ženklo, taip pat asmuo, kurio valdoma palyginimo priemonė neteko patikimumo ženklo, toliau turi teisę vykdyti savo ūkinę veiklą – tokio asmens interneto svetainės nuoroda nebus skelbiama Tarybos svetainėje kaip garantija, kad tokia interneto svetainė yra patikrinta ir patikima. Todėl dėl palyginimo ženklo suteikimo tvarkos niekaip nebus ribojama privačių asmenų ūkinės veiklos laisvė. Taigi, palyginimo priemonės veikla nebus laikytina, kaip reikšmingos rizikos, ar galinti sukelti neigiamas pasekmes.

Siūloma numatyti, kad Taryba savo interneto svetainėje skelbs nuorodas į Tarybos valdomą palyginimo priemonę ir palyginimo priemones, kurioms suteiktas patikimumo ženklas. Palyginimo priemonės, kurioms suteiktas patikimumo ženklas, valdantys asmenys palyginimo priemonės svetainėje turės nurodyti, kad ši palyginimo priemonė turi Tarybos suteiktą palyginimo priemonės patikimumo ženklą.

Perkeliant Direktyvos 59 straipsnio 2 dalies y punktą, nustatoma, kad Taryba prižiūrės tik patikimumo ženklą turinčių palyginimo priemonių veikimą. Taryba palyginimo priemonę valdančio asmens prašymu ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo prašymo ir visų reikalingų dokumentų gavimo dienos suteiks šio asmens valdomai palyginimo priemonei patikimumo ženklą, jeigu ši priemonė atitiks EEĮ projektu siūlomo EEĮ 52¹ 7 dalyje nustatytus reikalavimus. Jeigu palyginimo priemonę valdantis asmuo, jos administravimą atliekantis asmuo arba palyginimo priemonė neatitiks bent vieno iš šio EEĮ projektu siūlomo EEĮ 52¹ straipsnio 7 dalyje nurodytų reikalavimų, palyginimo priemonei suteiktas patikimumo ženklas bus panaikinamas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tokių aplinkybių paaiškėjimo.

Taryba iš Tarybai skirtų asignavimų užtikrins palyginimo priemonės sukūrimą ir veikimą, jeigu nebus bent vienos patikimumo ženklą turinčios asmens sukurtos palyginimo priemonės.

Taigi, siūlomu reguliavimu siūloma numatyti, kad dar šiais metais bazinę palyginimo priemonę sukurs ir jos veikimą užtikrins Taryba, tačiau jei rinkoje veiks bent viena visus pasiūlymus apimanti palyginimo priemonė, Tarybos palyginimo priemonė neveiks.

Vartotojai ir labai mažos įmonės palyginimo priemone ar priemonėmis naudosis neatlygintinai.

Perkeliant Direktyvos 14 straipsnį, šiame straipsnyje taip pat siūloma nustatyti reikalavimus, kuriuos turi tenkinti palyginimo priemonė ir ją valdysiantis ir administravimą atliksiantis asmuo. Analogiškai, kaip ir galiojančio EEĮ 2 straipsnio 28¹ dalyje, siūloma įtvirtinti, kad palyginimo priemonę valdantis asmuo, taip pat ir jos administravimą atliekantis asmuo ir elektros energijos tiekimo rinkos dalyvis yra neleistinai susiję, jeigu palyginimo priemonę valdantis asmuo, taip pat ir jos administravimą atliekantis asmuo tiesiogiai arba netiesiogiai (per trečiuosius asmenis) turi

daugiau kaip pusę elektros energijos tiekimo rinkos dalyvio akcijų, kitokių vertybinių popierių ar turto arba turi teises į daugiau kaip pusę balsų, arba turi teisę skirti daugiau kaip pusę priežiūros ar valdymo organų narių, arba turi elektros energijos tiekimo rinkos dalyvio valdymo teisę. Palyginimo priemonę valdantis asmuo, taip pat ir jos administravimą atliekantis asmuo ir elektros energijos tiekimo rinkos dalyvis yra susiję ir jei elektros energijos tiekimo rinkos dalyvis palyginimo priemonę valdančiame asmenyje, taip pat ir jos administravimą atliekančiame asmenyje turi ankstesniame sakinyje aptartas teises. Analogiška nuostata dėl sąsajumo taip pat įtvirtinta Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 2 straipsnio 18 dalyje. Taigi, analogiškos nuostatos yra įtvirtintos galiojančiuose įstatymuose ir yra taikomos, suprantamos ir nedviprasmiškos. Atsižvelgiant į tai, kad tokios nuostatos jau turi susiformavusią jų taikymo praktiką, jos bus aiškinamos laikantis jau galiojančių energetikos teisėje ir konkurencijos teisėje įtvirtintų principų.

Taip pat siūloma nustatyti, kad vartotojai galės atlikti palyginimą nenaudodami jokių asmens duomenų, taip pat turės būti sudaryta galimybė palyginti visų nepriklausomų tiekėjų mažmeninius elektros energijos tiekimo pasiūlymus, įskaitant mažmeninius kintamosios elektros energijos kainos pasiūlymus.

Atkreiptinas dėmesys, kad iš nepriklausomų tiekėjų reikalaujama Tarybos palyginimo priemonei teikti informaciją arba viešai skelbti informaciją tik apie neindividualizuotus mažmeninius elektros energijos tiekimo pasiūlymus, skirtus tik daliai jų klientų, – t. y. tik buitiniams vartotojams, labai mažoms įmonėms ir mažoms įmonėms, kurių kalendorinių metų vidutinis elektros energijos suvartojimas yra mažesnis kaip 100 000 kWh. Todėl palyginimo priemonėje nepriklausomų tiekėjų pasiūlymai nebus atskleidžiami tokia apimtimi, kuri neigiamu aspektu nelemtų perteklinį elektros rinkos skaidrumą ir mažintų nepriklausomų tiekėjų paskatas konkuruoti tarpusavyje.

EEĮ projektu siūloma papildyti EEĮ 9 straipsnyje esamų Tarybos funkcijų sąrašą pareigomis, susijusiomis su palyginimo priemonės veikimo užtikrinimu.

3. *Nuostatos dėl mažmeninės elektros energijos tiekimo namų ūkiams rinkos liberalizavimo proceso.* Siekiant sklandesnės II ir III liberalizavimo etapų eigos, EEĮ projektu siūloma EEĮ 43 straipsnyje dėl teisinio aiškumo nustatyti, kad EEĮ numatyti veiksmai, nustatant konkrečią datą. I liberalizavimo etapo praktika parodė, kad visiems liberalizavimo dalyviams reikalingas ilgesnis laikotarpis: tiekėjams – pasiūlymams ir sutartims parengti ir administruoti, operatoriui – iš tiekėjų gaunamiems pranešimams administruoti, o vartotojams – turinio pokyčiams turinio įvertinti (pvz., įsitikinti, ar vartotojo objektas patenka į konkretų liberalizavimo etapą, suprasti, kokius veiksmus jis privalo atlikti ir t. t.), taip pat įvertinti skirtingų nepriklausomų tiekėjų siūlomas paslaugas (palyginti kainas, pasiūlymų sąlygas) ir priimti pamatuotą sprendimą. Paankstinus duomenų apie vartotojus atvėrimo terminą, būtų stabilizuotas tiekėjų ir operatoriaus patiriamas vartotojų aptarnavimo krūvis ir mažinamas vartotojų nepasitenkinimas.

Taip pat, siekiant kuo sklandesnio ir greitesnio liberalizavimo proceso, EEĮ 43 straipsnį siūloma papildyti nuostatomis, nustatančiomis II ir III liberalizavimo etapų vartotojų duomenų atvėrimą nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. (būtų atverti vartotojų, kuriems užtikrinamas visuomeninis tiekimas, duomenys), t. y. siūloma duomenis apie II ir III etapų vartotojus atverti ir atitinkamai juos informuoti ne atskirais liberalizavimo etapais, o vienu metu. Tokiu būdu vartotojas, nepaisant to, į kurį liberalizavimo etapą jis patenka, žinotų savo teisę ir pareigą pasirinkti nepriklausomą tiekėją iki atitinkamo nustatyto termino ir turėtų galimybę įvertinti pasiūlymų įvairovę ir rinktis iš kelių tiekėjų pasiūlymų, o aktyvus nepriklausomų elektros energijos tiekėjų pasirinkimas vyktų ne tik EEĮ nustatytais terminais. Siūlomi pakeitimai sudarys vienodas konkurencijos sąlygas nepriklausomiems tiekėjams, kadangi vartotojų, kurie nepatenka į atitinkamus elektros energijos rinkos liberalizavimo etapus, duomenis gaus visi nepriklausomi tiekėjai. Taip pat būtų niveliuotas skirtingas tiekėjų žinomumas rinkoje ir turimos skirtingos galimybės pasiekti vartotoją (pvz., dėl turimo fizinio klientų aptarnavimo tinklo). Taip pat daug vartotojų pasiskirstytų per ilgą laikotarpį ir pas visus rinkoje veikiančius tiekėjus, todėl garantinio tiekimo reikėtų mažesniai vartotojų skaičiui.

Atsižvelgiant į tai, kad III etapo vartotojai nepriklausomą tiekėją turi pasirinkti tik iki 2023 m. sausio 1 d., EEĮ 43 straipsnyje siūloma nustatyti, kad šie vartotojai, kuriems dar bus užtikrinamas elektros energijos tiekimas visuomenine elektros energijos kaina, pakartotinai iki 2022 m. gegužės 1 d. bus informuojami apie numatomą visuomeninio tiekimo nutraukimą ir šių vartotojų aktualūs (nes per 2021 m. atsiras naujų vartotojų, pasikeis savininkai ir pan.) duomenys bus pakartotinai atveriami nepriklausomiems tiekėjams. EEĮ 43 straipsnio 9 dalyje siūloma nustatyti, kad nepriklausomi tiekėjai, teikdami pasiūlymus vartotojams, turi naudotis tik aktualiais skirstomųjų tinklų operatoriaus nepriklausomiems tiekėjams perduotais vartotojų duomenimis (skirstomųjų tinklų operatoriaus skelbiamu aktualiu į atitinkamą etapą patekusių vartotojų sąrašu).

Atitinkamai dėl nurodytų III liberalizavimo etapo terminų paankstinimo ir įvertinus, kad vartotojų duomenų įvertinimas užtrunka siūloma papildomai nurodyti III etapo vartotojų suvartojamo elektros energijos kiekio laikotarpį. Taip pat toks suvartojamo elektros energijos kiekio vertinimo laikotarpis (nuo kalendorinių metų pradžios iki pabaigos) yra lengviau suprantamas vartotojams, kurie paprastai skaičiuoja kalendoriniais metais suvartojamą elektros energijos kiekį.

Siūlomo EEĮ 43 straipsnio pakeitimais taip pat siūloma praplėsti vartotojų galimybes nesutikimo pateikimo procedūroje, tai yra suteikti vartotojui teisę jo pasirinkimu nesutikimą dėl jau perduotų duomenų tvarkymo pateikti tiek nepriklausomam tiekėjui, tiek skirstomųjų tinklų operatoriui, kuris apie vartotojo nesutikimą tvarkyti jo duomenis praneštų vartotojo nurodytiems nepriklausomiems tiekėjams.

EEĮ projektu siūlomos EEĮ 43 straipsnio naujos 7–9 dalys, be kita ko, numato, kad kaip ir liberalizavimo etapuose dalyvaujančių buitinių vartotojų, taip ir buitinių vartotojų, kuriems užtikrinamas garantinis tiekimas, jų asmens duomenys yra teikiami nepriklausomiems tiekėjams be atskiros vartotojo sutikimo, kaip to reikalaujama Direktyvos I priede ir EEĮ 46 straipsnio 1 dalyje. Atsižvelgiant į tai, kad liberalizavimo procesas yra laikinas procesas, turintis aiškų visuomeniškai reikšmingą tikslą, projektu siūloma išlaikyti specialųjį teisinį reguliavimą visam buitinių vartotojų segmentui.

EEĮ projektu siūloma EEĮ 44 straipsnį papildyti 6–9 dalimis, kuriomis nustatoma, jog garantinis elektros energijos tiekėjas nuo garantinio tiekimo pradžios visam garantinio tiekimo laikotarpiui suteikia prieigą nepriklausomiems tiekėjams prie šių *nebuitinių* vartotojų duomenų: objekto numerio, objekto adreso, kontaktinės informacijos (telefono ryšio numerio ir elektroninio pašto adreso), jeigu tokius duomenis garantinis elektros energijos tiekėjas turi, vartotojo pasirinktas tarifo ar tarifo plano, įskaitant laiko zonų skaičių. Taip pat nustatoma, kad nepriklausomi tiekėjai gautus nebuitinių vartotojų duomenis naudoja tiek, kiek jų naudojimas nepažeidžia Elektroninių ryšių įstatymo reikalavimų. O įvertinus tai, kad dalis tokių nebuitinių vartotojų yra fiziniai asmenys, elektros energiją naudojantys ūkinei komercinei ar profesinei veiklai, tokių duomenų prieigai taikomas Bendrasis duomenų apsaugos reglamento [\(ES\) 2016/679](#) nustatytas reguliavimas. Šiuo aspektu prieigai prie šių vartotojų duomenų nustatomas analogiškas liberalizavimo procese dalyvaujančių buitinių vartotojų duomenų atvėrimo mechanizmas, tai yra duomenys nėra atskleidžiami, jeigu toks vartotojas per 30 dienų terminą nuo gautos informacijos apie garantinį tiekimą garantiniam tiekėjui pateikė nesutikimą dėl prieigos prie jo duomenų.

Nebuitinių vartotojų atžvilgiu išimtinis reguliavimas nenustatomas, todėl tiek prieigai prie istorinių vartotojų duomenų, tiek tiesioginės rinkodaros tikslais būtinas vartotojo sutikimas (Elektroninių ryšių įstatymo 69 straipsnio 1 dalis, EEĮ 46 straipsnio 1 dalis).

Atkreiptinas dėmesys, vartotojų nesutikimas, kad jų duomenys būtų perduoti nepriklausomiems tiekėjams neįtakoja garantinio tiekimo laikotarpio, t. y. vartotojai, kurie laiku nepasirinks nepriklausomo tiekėjo ir toliau bus užtikrinamas garantinis elektros energijos tiekimas kaip nustatyta EEĮ 44 straipsnio 2 dalies 1 punkte.

Siekiant užtikrinti greitesnį tiekėjo pakeitimo procesą, siūloma vietoj dabar galiojančio 3 savaičių laikotarpio nustatyti ne ilgesnį kaip 2 savaičių nepriklausomo tiekėjo pakeitimo laikotarpį ir su tuo susijusių kitų procesų (terminas, per kurį nepriklausomas tiekėjas turi informuoti tinklų operatorių apie sutarties sudarymą arba nutraukimą, terminas, per kurį vartotojas turi įspėti visuomeninį tiekėją apie sutarties nutraukimą ir pan.) terminų trumpinimą. Atitinkamai siūloma

patikslinti EEĮ 45 straipsnio 2 dalį, 46 straipsnio 3 dalį, 46¹ straipsnio 3 ir 4 dalis, 47 straipsnio 3 dalį, 49 straipsnio 2 dalies 2 punktą.

Civilinio kodekso XVIII¹ skyriuje yra perkeltos 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos [2011/83/ES](#) dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva [93/13/EEB](#) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [1999/44/EB](#) bei panaikinamos Tarybos direktyva [85/577/EEB](#) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [97/7/EB](#) (toliau – Direktyva), nuostatos, tarp kurių ir normos dėl nuotolinių sutarčių sudarymo. Šios normos (tiek Direktyvos, tiek Civilinio kodekso) taikomos ir energijos pirkimo–pardavimo sutartims (Direktyvos 6 straipsnio 2 dalis: „1 dalis taip pat taikoma vandens, dujų arba elektros energijos tiekimo sutartims, jeigu nėra parduodamas ribotas jų tūris arba nustatytas kiekis <...>“).

Civilinio kodekso 6.228⁷ straipsnyje įtvirtinta, kokia informacija turi būti pateikiama vartotojams, prieš sudarant nuotolines sutartis. Civilinio kodekso 6.228⁸ straipsnis reglamentuoja nuotolinių sutarčių sudarymo tvarką. Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, jog *nuotolinė sutartis yra verslininko ir vartotojo sutartis, sudaroma pagal organizuotą nuotolinio pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sistemą, verslininkui ir vartotojui fiziškai nesant kartu vienoje vietoje ir iki sutarties sudarymo bei sutarties sudarymo metu naudojant tik ryšio priemones*. Direktyvos ir Civilinio kodekso prasme ryšio priemonėmis taip pat laikomas ir telefonas, nes 6.228⁸ straipsnio 5 dalyje yra detalio aprašyta nuotolinės sutarties sudarymo telefonu tvarka: „Verslininkas, kuris skambina vartotojui telefonu siekdamas sudaryti nuotolinę sutartį, pokalbio su vartotoju pradžioje privalo atskleisti savo tapatybę (vardą ir pavardę ar pavadinimą) ir, jeigu reikalinga, asmens, kurio vardu jis skambina, tapatybę (vardą ir pavardę ar pavadinimą) ir nurodyti komercinį šio pokalbio tikslą. Jeigu šiuo atveju vartotojas sutinka sudaryti nuotolinę sutartį, verslininkas privalo patvirtinti pasiūlymą vartotojui patvariojoje laikmenoje. Nuotolinė sutartis laikoma sudaryta, kai vartotojas pasirašo pasiūlymą arba išsiunčia verslininkui savo rašytinį sutikimą.“ Civilinio kodekso 6.228¹⁰ ir 6.228¹¹ straipsniuose įtvirtinta vartotojų teisė atsisakyti nuotolinių sutarčių ir tokių sutarčių atsisakymo pasekmės.

Nors II ir III liberalizavimo etapuose dalyvaus ženkliai didesnis vartotojų skaičius nei I etape, o dėl COVID-19 pandemijos karantino reikalavimų ribojamas fizinis bei kontaktinis vartotojų aptarnavimas ir ne visi vartotojai turi galimybę naudotis internetu arba neturi elektroninės bankininkystės, kvalifikuoto elektroninio parašo, gyvena toliau nuo regionų centrų, nesiūloma numatyti kitokios (paprastesnės) nuotolinių sutarčių telefonu sudarymo tvarkos, nei numato pirmiau nurodytos Civilinio kodekso nuostatos. Taigi, EEĮ 46 straipsnio 1 dalyje siūloma įtvirtinti, kad vartotojams gali būti siūloma elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartis sudaryti telefonu, tačiau taip pat įtvirtinama, kad nuotolinių sutarčių telefonu sudarymo tvarką bei kitus reikalavimus tokioms sutartims nustato Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228⁷, 6.228⁸, 6.228¹⁰ ir 6.228¹¹ straipsniai. Tokiu nuo Civilinio kodekso nenukrypstančiu siūlomu reglamentavimu pirmiausia teikiama tinkamai apsaugoti vartotojų interesus, kadangi Energetikos ministerija karantino metu buvo gavusi ne vieną skundą dėl vartotojų klaidinimo, kaip jiems paskambinus telefonu buvo tiesiog nurodoma, jog tokia sutartis su vartotojais galės būti sudaryta tik pokalbio telefonu metu. Vėliau kai kurie vartotojai arba iš viso negaudavo galutinių sutarties dokumentų iš tiekėjo, arba, anot vartotojų, jiems buvo pateikiamos kitokios neva sudarytos sutarties sąlygos, nei būdavo su vartotojais aptarta telefonu. Liberalesnei sutarčių telefonu sudarymo tvarkai, nei numato Civilinis kodeksas, taip pat nepritarė vartotojų interesams atstovaujančios institucijos (Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, Taryba), taip pat Teisingumo ministerija ir kai kurie nepriklausomi tiekėjai.

Įvertinant sudėtingą COVID-19 pandemijos karantino situaciją ir tai, kad kai kuriais atvejais patys buitiniai vartotojai gali būti nepajėgūs patys sudaryti elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarties su nepriklausomais tiekėjais, siekiama supaprastinti atvejus, kaip už būtiną vartoją sutartį galėtų sudaryti kitas asmuo (pavyzdžiui, giminaitis, kaimynas ir pan.) – EEĮ 46 straipsnio 2 dalį siūloma papildyti nuostata, kad būtinas vartotojas paprastos rašytinės formos įgaliojimu gali įgalioti kitą fizinį asmenį jo vardu su nepriklausomu tiekėju sudaryti elektros energijos pirkimo–pardavimo ir

persiuntimo paslaugos teikimo sutartį. Atkreiptinas dėmesys, kad kadangi siūlomoje nuostatoje minimi tik buitiniai vartotojai, pagal galiojančias EEĮ nuostatas (EEĮ 46 straipsnio 2 dalis, 61 straipsnio 1 dalis) su buitinais vartotojais sudaroma tik viena bendra sutartis – elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartis. Civilinio kodekso 2.138 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatyta, kad įgaliojimas fizinio asmens vardu atlikti veiksmus, susijusius su juridiniais asmenimis, turi būti patvirtintas notaro, tačiau pati Civilinio kodekso norma numato ir išimtį notaro patvirtintiems įgaliojimams, t. y. turi būti notaro patvirtinami įgaliojimai fizinio asmens vardu atlikti veiksmus, susijusius su juridiniais asmenimis, išskyrus įstatymų numatytus atvejus, kai leidžiama duoti kitokios formos įgaliojimą. Kadangi EEĮ yra specialus teisės aktas, reglamentuojantis elektros energijos pirkimo–pardavimo teisinius santykius, jame gali būti numatytas kitokios formos fizinių asmenų įgaliojimas, kurio pagrindu būtų galima sudaryti energijos pirkimo–pardavimo sutartį.

Siekiant teisinio aiškumo, EEĮ 46 straipsnio 3 dalį siūloma papildyti nuostatomis dėl tiekėjų keitimo, kai pasibaigia vartotojo ir ankstesnio tiekėjo santykiai, kai vartotojas pasirinko naują tiekėją, tačiau jokių veiksmų dėl sutarties nutraukimo neatliko. Taip pat siūloma EEĮ 46 straipsnio 4 dalį papildyti nuostatomis, reglamentuojančiomis, kokiais terminais tinklų operatorius bus informuojamas, kai sutartis su vartotoju sudaroma arba nutraukiama keičiantis vartotojo objekto savininkui.

EEĮ 60 straipsnio 2 dalies pakeitimais siūloma praplėsti skirstomųjų tinklų operatoriaus galimybes vartotojų informavimo srityje ir nustatyti, kad skirstomųjų tinklų operatorius vartotojų informavimą turi teisę vykdyti ne tik visuomenės informavimo priemonėmis, bet ir kitomis – tiesiogiai į vartotoją nukreiptomis – informavimo priemonėmis, naudodamas vartotojų kontaktinius duomenis.

4. *Nuostatos dėl buitinių vartotojų ir mažų įmonių vienašališko neatlygintino sutarčių su nepriklausomais tiekėjais nutraukimo ir neatlygintino nepriklausomo tiekėjo keitimo.* Siekiant tinkamai perkelti Direktyvos 12 straipsnio 1 ir 2 dalis, siūloma tikslinti EEĮ 47 straipsnio 3 dalį, nurodant, kad buitiniai vartotojai ir mažos įmonės turi teisę vienašališkai neatlygintinai nutraukti elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartį arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutartį su nepriklausomu tiekėju, įskaitant neatlygintiną nepriklausomo tiekėjo keitimą. Buitiniai vartotojai ir mažos įmonės apie elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarties arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarties nutraukimą raštu įspėti nepriklausomą tiekėją galės ne vėliau kaip prieš 2 savaites (vietoj šiuo metu buvusių 3 savaičių). Šios nuostatos bus taikomos tik siekiant nutraukti sutartis, sudarytas po įstatymo, kuriais numatomi EEĮ pakeitimai, įsigaliojimo.

Numatoma, kad siūlomos EEĮ 47 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio nuostatos bus taikomos tik elektros energijos pirkimo–pardavimo sutarčių arba elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarčių, sudarytų po šio įstatymo įsigaliojimo, nutraukimui.

5. *Nuostatos dėl liberalizavimo proceso vykdymo, laikantis sąžiningos konkurencijos principų.* Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pasiūlymą, tikslinamos EEĮ 43 straipsnio nuostatos. Siekiant užkirsti kelią galimiems visuomeninio tiekėjo, kuris kartu yra ir nepriklausomas tiekėjas, piktnaudžiavimams, pirmiausia EEĮ 43 straipsnį siūloma papildyti nauja 10 dalimi, numatančia draudimą visuomeniniam tiekėjui vartotojų, kurių duomenys bus perduoti nepriklausomiems tiekėjams, atžvilgiu atlikti bet kokius tiesioginės rinkodaros veiksmus, susijusius su vartotojų skatinimu pasirinkti su visuomeniniu tiekėju susijusį nepriklausomą tiekėją, kol skirstomųjų tinklų operatorius vartotojų duomenų neperdavė nepriklausomiems tiekėjams. Taip pat nauja EEĮ 43 straipsnio 11 dalimi siekiama atskirti tos pačios įmonės vykdomas visuomeninio tiekėjo veiklas ir nepriklausomo elektros tiekėjo funkcijas – įtvirtinama, kad jeigu vienas asmuo vykdo visuomeninio teikimo veiklą ir nepriklausomo tiekimo veiklą, tai šis asmuo negali naudoti jokių visuomeninio tiekėjo turimų vartotojų duomenų nepriklausomo tiekimo veiklai. Šių reikalavimų laikymosi priežiūrą pagal EEĮ 9 straipsnio 3 dalies ir 4 dalies nuostatas vykdys Taryba.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant

Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus EEĮ projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Įsigaliojus priimtam EEĮ projektui ir užtikrinus jų tinkamą įgyvendinimą, vadovaujantis įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimais, bus pasiektos šios naudos:

- užtikrinta Lietuvos Respublikos nacionalinių teisės aktų atitiktis atitinkamoms Direktyvos nuostatomis, susijusioms su elektros rinkos liberalizavimu;
- nepriklausomų elektros energijos tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemonė sudarys sąlygas vartotojams bei labai mažoms ir mažoms įmonėms nemokamai ir objektyviai palyginti tiekėjų pasiūlymus ir išsirinkti pigiausią ir geriausią pasiūlymą rinkoje pagal jo vartojimo pobūdį, skatintų ir pasiūlymų įvairovę;
- daugiau galimybių vartotojams, o kartu ir galimybės nepriklausomiems tiekėjams įgyti klientų, jų tarpusavio santykius reglamentuojant pagal rinkos dėsnius;
- bus užtikrintas energetikos sektoriaus tolesnis vystymasis ir didesnis Lietuvos Respublikos elektros energijos rinkos konkurencingumas, dar intensyvesnė konkurencija tarp elektros energijos nepriklausomų tiekėjų ir daugiau vartotojų galės pasirinkti nepriklausomą tiekėją.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas EEĮ įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

EEĮ projekto įgyvendinimas turės teigiamą įtaką verslo Lietuvoje sąlygoms ir plėtrai. Taip pat tikimasi, kad EEĮ projekte numatyti pokyčiai ir jų įgyvendinimas turės teigiamą įtaką Lietuvoje vykdomam mažmeninės elektros energijos rinkos liberalizavimui – visi jame dalyvaujantys verslo subjektai (nepriklausomi tiekėjai ir skirstomųjų tinklų operatoriai) turės daugiau laiko sutarčių administravimui ir su juo susijusių procesų koordinavimui, bus sudarytos prielaidos sėkmingam II ir III liberalizavimo etapų įgyvendinimui.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

EEĮ projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

EEĮ projekte pateikiami visi reikalingi teisės aktų nuostatų pakeitimai, todėl, siekiant siūlomus pakeitimus inkorporuoti į teisinę sistemą, priimti naujų, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios galiojančių įstatymų nereikės. Reikės keisti ir priimti įgyvendinamuosius teisės aktus, nurodytus aiškinamojo rašto 12 punkte.

10. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

EEĮ projektas parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. EEĮ projekte pateikiama nauja sąvoką ir ją įvardijantis terminas įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitikimas Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

EEĮ projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus EEĮ projektą, priimtus įstatymus įgyvendinti atitinkamos institucijos iki įstatymo įsigaliojimo turės pakeisti, pripažinti netekusiais galios ir (ar) priimti jų kompetencijai priskirtus įgyvendinamuosius teisės aktus:

Energetikos ministerija:

- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymą Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“;
- pakeisti Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. birželio 29 d. įsakymą Nr. 1-162 „Dėl Buitinių vartotojų su tiekėjais sudaromų elektros energijos pirkimo–pardavimo ir persiuntimo paslaugos teikimo sutarčių standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“.

Taryba:

- parengti nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemonių patikimumo ženklo suteikimo ir panaikinimo tvarką;
- parengti nepriklausomų tiekėjų informacijos apie jų mažmeninius elektros energijos kainos tiekimo pasiūlymus, įskaitant mažmeninius kintamosios elektros energijos kainos pasiūlymus, pateikimo Tarybai.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų EEĮ projekto įgyvendinimas nepareikalaus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

EEĮ projekto rengimo metu konsultuotasi su Tarybos ekspertais, elektros tinklų operatorių specialistais.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai EEĮ projekto žodžiai yra *vartotojų teisės, visuomeninis tiekimas, tiekėjas, nepriklausomų tiekėjų pasiūlymų palyginimo priemonė, elektros energijos tiekimas pagal kintamosios kainos sutartį.*

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

EEĮ projektas parengtas įvertinus Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos Teisės departamento 2021m. birželio 8 d. išvadoje Nr. XIVP-610 pateiktas pastabas.

Teikia:
Seimo narys
Kreivys

Dainius